

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ
22-IP-12-GE-CON-A: Conference on Public-sector Productivity: Creating an Agile and Productive
Public Sector in the New Era of Governance

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2565

Virtual Session

จัดทำโดย นางสาวภัทรลดา สิ้นทรัพย์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2565

ส่วนที่ 1 เนื้อหา/องค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ

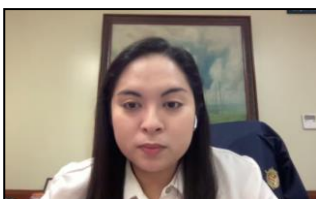
1.1 ที่มาหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ

ภาคีรัฐบาลทั่วโลกยังคงอยู่ในช่วงการบริหารจัดการสภาวะวิกฤติที่สามารถตอบสนองภาคประชาสังคมจากการได้รับผลกระทบของโควิด-19 รวมทั้งการเตรียมการสำหรับเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านไปสู่โลกในยุคหลังของการระบาดครั้งใหญ่นี้ ผลกระทบของการแพร่ระบาดประกอบด้วยผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ การสูญเสียความสามารถในการผลิต การว่างงานในวงกว้าง การหดตัวอย่างรวดเร็วในการค้าระหว่างประเทศ การไหลออกของทรัพยากรการพัฒนาภายนอกที่ชะลอตัว และการหยุดการเดินทางและการท่องเที่ยวเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แนวคิด “ทำมากได้น้อย” เป็นแนวคิดที่คุ้นเคยสำหรับภาครัฐ แต่อย่างไรก็ตาม การระบาดของโรคโควิด-19 ได้ผลักดันคำกล่าวนี้นี้ไปสู่สิ่งที่ท้าทายใหม่ๆ จากรายได้จากภาษีที่ลดลง การใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน ความจำเป็นในการลดค่าใช้จ่าย และความต้องการการบริการที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้หน่วยงานภาครัฐต้องคิดให้แตกต่างว่าจะสามารถส่งมอบบริการให้ประชาชนและสร้างความมั่นใจว่าการจัดหาเงินทุนของภาครัฐจะสามารถฟื้นตัวได้ในอนาคต สิ่งสำคัญที่จะต้องได้รับการพิจารณาและประเมินในช่วงหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งจะช่วยให้เปิดทางไปสู่การฟื้นตัวอย่างยั่งยืนและทิศทางนโยบายที่แก้ไขปัญหาเชิงระบบ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความยากจน ความไม่เท่าเทียม เป็นต้น จึงได้จัดทำกรอบโครงการ 22-IP-12-GE-CON-A : Conference on Public-sector Productivity: Creating an Agile and Productive Public Sector in the New Era of Governance ขึ้น โดยมีมุ่งเน้นการนำเสนอเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและนวัตกรรมเพื่อยกระดับการให้บริการสาธารณะ และประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐหลังการระบาดของโรคโควิด-19 พร้อมรับมือกับแรงกดดันที่จะส่งมอบบริการที่มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้นท่ามกลางความท้าทายใหม่ๆ และต่อเนื่อง

การประชุมฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. นำเสนอเทคโนโลยี นวัตกรรม และเครื่องมือใหม่ๆ ที่สามารถยกระดับการให้บริการสาธารณะภายใต้ความปกติใหม่
2. พิจารณาลักษณะการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ที่จะสามารถกำหนดอนาคตของภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไปพร้อมกับการบรรเทาผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19
3. แบ่งปันประสบการณ์ขององค์กรภาครัฐต่างๆ ในการออกแบบและดำเนินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน

ทั้งนี้ การประชุมฯ มีหัวข้อการนำเสนอจากผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ประกอบด้วย

1. Ms. Maria Francesca M. Del Rosario

Undersecretary, Department of Budget and Management

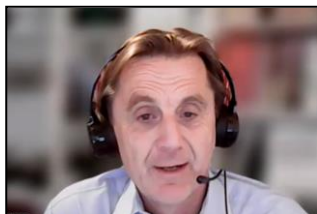
บรรยายหัวข้อ Utilization of New Technologies, Innovations, and Tools under the New Normal for Public Sector

2. Ms. Julia Bosse

Consultant

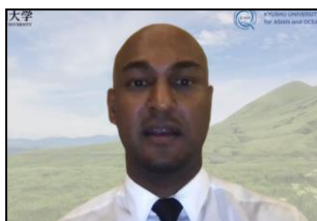
บรรยายหัวข้อ Public Services in the Age of Social-Environmental Extremes

3. Mr. Alexander Heichlinger

Founder & CEO, GovInsight

บรรยายหัวข้อ Designing and Implementing Productivity Improvement Initiatives

4. Dr. Kim Schumacher

Associate Professor, Institute for Asian and Oceanian Studies, Kyushu University

บรรยายหัวข้อ Reevaluating the Effects of Environmental Regulations on Innovation and Productivity

1.2 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากการประชุม

Conference on Public-sector Productivity: Creating an Agile and Productive Public Sector in the New Era of Governance ประกอบด้วยการบรรยาย 4 หัวข้อ ดังนี้

1.2.1 Utilization of New Technologies, Innovations, and Tools under the New Normal for Public Sector โดย Ms. Maria Francesca M. Del Rosario, Undersecretary, Department of Budget and Management

จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 หลายประเทศประกาศล็อกดาวน์ซึ่งทำให้หน่วยงานต่างๆ ต้องปรับตัวจากการทำงานที่สำนักงานมาเป็น Work from home ทั้งนี้ Department of Budget and Management (DBM) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้นหน่วยงานจึงได้กำหนดทิศทางการทำงานรูปแบบใหม่ๆ ให้กับบุคลากร เพื่อให้สามารถ Work from home ได้อย่างสะดวก ไม่ติดขัด รวมทั้งเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถใช้บริการหน่วยงานภาครัฐได้ตลอดเวลาแม้จะอยู่ในช่วงที่ล็อกดาวน์ก็ตาม ซึ่งทำให้สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง

การปรับตัว

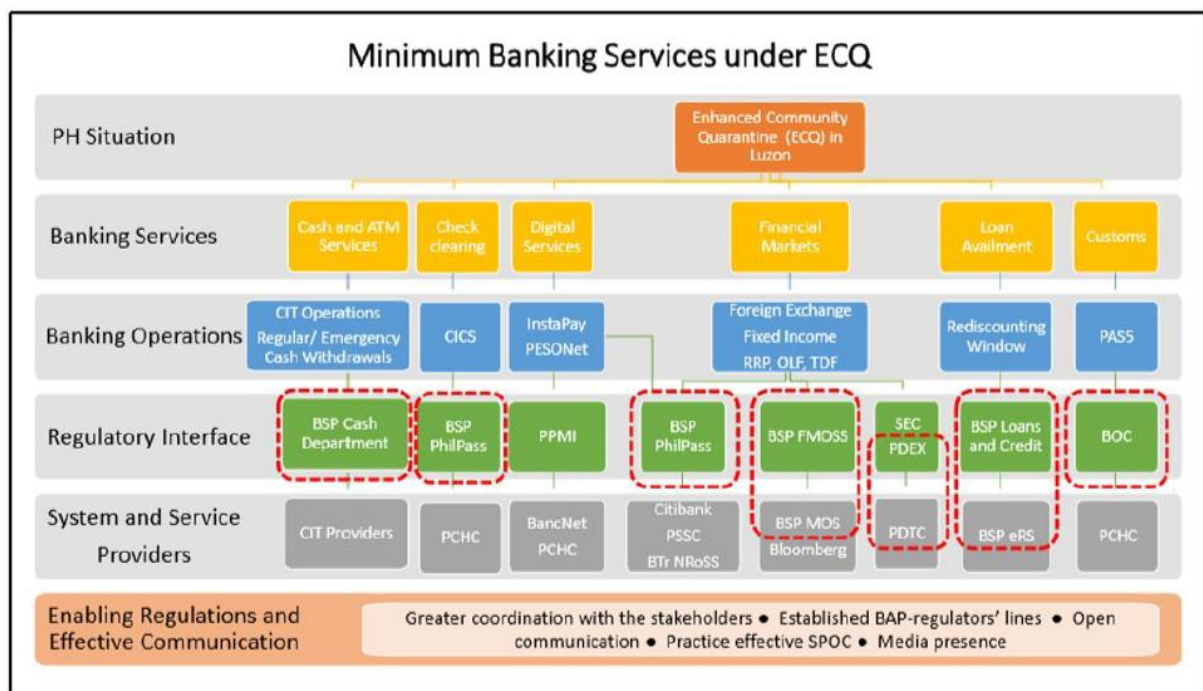
การปรับรูปแบบการทำงานในช่วง Work from home ประกอบด้วย

1) ปรับรูปแบบจาก Vertical Scaling เป็น Horizontal Scaling ซึ่งสามารถช่วยให้การปฏิบัติงานทำให้การทำงานมีความยืดหยุ่นและสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

2) แจกจ่ายเครื่องคอมพิวเตอร์แล็ปท็อปให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคน พร้อมทั้ง Account VPN เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่บ้านช่วงล็อกดาวน์สามารถเข้าถึงระบบภายในหน่วยงานได้

นอกจากนั้นยังมีการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีที่เชื่อมต่อกับสถาบันทางการเงินต่างๆ รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ซึ่งการปรับปรุงดำเนินการแล้วเสร็จภายในเวลาเพียง 3 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันทางการเงินที่เกี่ยวข้องสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องหน่วยงานมีการปรับปรุง ดังนี้

- อย่างต่อเนือง
- 1) ปรับให้ระบบ Backroom ต่างๆ สามารถใช้งานจากที่บ้านได้ 100% เพื่อให้สามารถทำงานได้
 - 2) การทำ Dashboard เพื่อรักษาความพร้อมใช้งานสูงและระดับเงินสดของตู้เอทีเอ็ม โดยสามารถระบุตำแหน่งและสถานะของตู้ ATM ที่พร้อมหรือไม่พร้อมใช้งานได้เพื่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที
 - 3) เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการหักบัญชีได้ทันทีเมื่อมีรายการเดินบัญชีจากการทำงานที่บ้าน โดยสามารถดำเนินการได้วันจันทร์-ศุกร์ ตลอด 24 ชั่วโมง
 - 4) เจ้าหน้าที่ธนาคารสามารถดำเนินการ SWIFT จากที่บ้านได้
 - 5) ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ธนาคารสามารถ Work from home ได้เฉลี่ย 53%
 - 6) ปรับปรุงให้สามารถดำเนินการด้าน Credit ได้เต็มรูปแบบในช่วงที่มีมาตรการกักกันชุมชนขั้นสูง (ECQ)
 - 7) จัดทำช่องทางการชำระภาษีศุลกากรอย่างไม่ติดขัดทำให้สามารถจัดหาสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง
 - 8) เป็นพันธมิตรกับ Application บริการจัดส่งพัสดุ เพื่อความรวดเร็วในการจัดส่งเอกสารและพัสดุต่างๆ
 - 9) ให้บริการธนาคารเคลื่อนที่ (5G Bank on Wheels) ที่สามารถให้บริการประชาชนในหลายพื้นที่

รูปที่ 1 - Sustaining Services from Home (ที่มา Office of Chief Information Officer, DBM)

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

การปรับปรุงกระบวนการทำงานไปสู่ดิจิทัลผู้พัฒนาต้องยึดหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) 24/7 คือ เป็นช่องการดิจิทัลสามารถรองรับการทำงานได้ตลอดเวลา
- 2) 6σ คือ การใช้ Business process Automation เพื่อควบคุมคุณภาพและลดความผิดพลาดในการทำงาน
- 3) Secure คือ การสร้าง API Platform ที่จะสามารถเชื่อมต่อระบบได้อย่างปลอดภัยและมั่นคง
- 4) T+0 คือ การออกแบบสถาปัตยกรรมองค์กรให้ครอบคลุม มีประสิทธิภาพและใช้เวลาน้อยที่สุด

การเปลี่ยนผ่านไปสู่ดิจิทัล

การเปลี่ยนผ่านองค์กรไปสู่การทำงานในยุคดิจิทัลหน่วยงานจะต้องมีแผนการดำเนินการ Digital Agenda อย่างชัดเจน โดยการปรับเปลี่ยนองค์กรและกระบวนการทำงานต้องพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ กล่าวคือ

- 1) งบประมาณ การปรับปรุงที่ใช้งบประมาณสูงมักจะมีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น
- 2) การลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิตควรจะได้รับพิจารณาส่งเสริม
- 3) ระบุและใช้นวัตกรรมเพื่อปรับปรุงการกำกับดูแลองค์กร
- 4) ระบบการบริหารงานแบบ Agile ที่ตอบสนองต่อความต้องการของสาธารณะ สามารถให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ดีและน่าเชื่อถือ ตลอดจนอนุญาตให้เข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างปลอดภัยและราบรื่น
- 5) บันทึก หนังสือ และข้อมูลต่างๆ จะต้องได้รับการแปลงและจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัล
- 6) ข้อมูลที่จัดเก็บไว้ในคลังข้อมูลต่างๆ ควรได้รับการประสานและแบ่งปันระหว่างแผนกและหน่วยงานต่างๆ

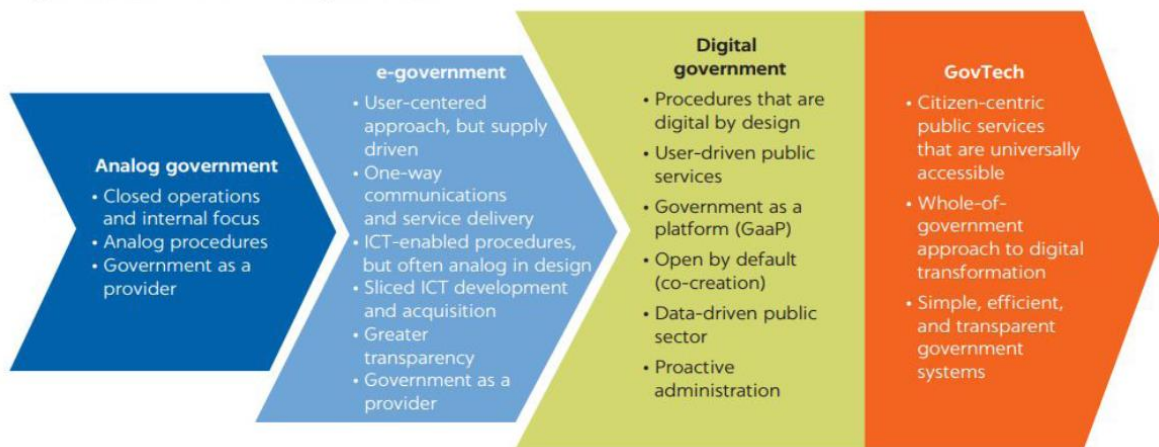
ประโยชน์ที่ภาครัฐได้รับจากการใช้ดิจิทัล

- 1) ช่วยลดการทุจริตคอร์รัปชันจากการใช้อำนาจในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว
- 2) ช่วยให้ประเทศได้รับการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการเข้าไปประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) สูงขึ้น
- 3) ช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวประชากรสูงขึ้น เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้นส่งผลให้การใช้จ่ายสาธารณะด้านเทคโนโลยีขั้นสูงเพิ่มขึ้นซึ่งนำมาซึ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาไปสู่ GovTech

GovTech คือการนำเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่เข้ามาใช้แทนการทำงานของภาครัฐในรูปแบบเดิม (Analog Government) ทั้งนี้ GovTech ครอบคลุมถึงเทคโนโลยีและการบริการที่ใช้ระบบดิจิทัลในระดับที่สูงกว่า e-Government โดยจะต้องครอบคลุมถึงการพัฒนาภาครัฐทั้งระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โปร่งใส และมุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง

Digital transformation of the public sector

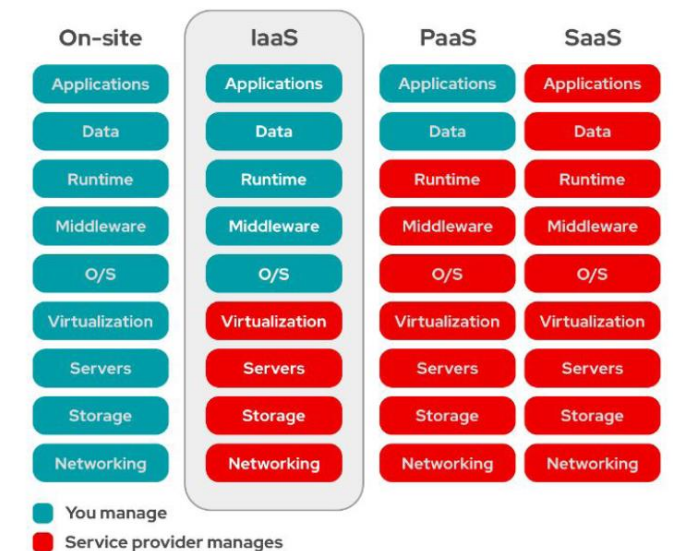

Source: World Bank, based on OECD 2019.

Note: ICT = information and communication technology. The term *sliced ICT development and acquisition* is the purchase and deployment of fragmented and disconnected ICT solutions with no or little focus on interoperability.

รูปที่ 2 - การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลของภาครัฐ

ในการนี้การพัฒนาเป็น GovTech สามารถดำเนินการได้จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นส่วนเพิ่มของการดำเนินงานที่มีอยู่ในระบบเดิม หรือสามารถเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาแนวทางการทำงานในรูปแบบใหม่ๆ ได้ โดยเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ยกตัวอย่างเช่น Cloud computing, Blockchain, Machine Learning, Natural Language Processing, Application Programming Interface, Big Data, Satellite Imagery, Robotic Process Automation, Artificial Intelligence, Data Vault Warehouse, Automate Business Process Workflow เป็นต้น

รูปที่ 3 - ตัวอย่างการใช้ Cloud Computing รูปแบบต่างๆ (ที่มา Office of Chief Information Officer, DBM)

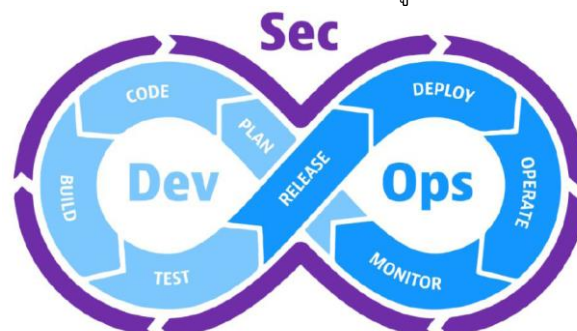
การออกแบบการทำงานแบบ Agile

การพัฒนาแบบการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาจากเดิมที่เป็น Waterfall Model ซึ่งใช้เวลานานเนื่องจากเป็นการทำงานแบบแนวตั้ง โดยปรับมาเป็นแนวคิดแบบ Agile ซึ่งแบ่งการทำงานเป็น sprint ทำงานเป็นแนวราบและนำแต่ละ sprint มาเชื่อมต่อกันเป็นระบบใหญ่ซึ่งจะลดเวลาการทำงาน

รูปที่ 4 - วิธีการทำงานแบบ Agile (ที่มา Office of Chief Information Officer, DBM)

นอกจากนั้นการใช้แนวคิด DevSecOps มาช่วยในการออกแบบระบบก็เป็นสิ่งที่หน่วยงานควรให้ความสำคัญ โดยหลักการของแนวคิดนี้จะเน้นความปลอดภัยของระบบและการทำงานร่วมกันของทั้ง Developers และ Operations รวมถึงการออกแบบระบบในแต่ละ Sprint ที่สามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างดีและปลอดภัย ซึ่งแนวคิดนี้จะทำให้แต่ละส่วนสามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยให้ข้อมูลที่หน่วยงานจัดเก็บมีความปลอดภัยและไม่รั่วไหล

รูปที่ 5 - แนวคิด DevSecOps (ที่มา Office of Chief Information Officer, DBM)

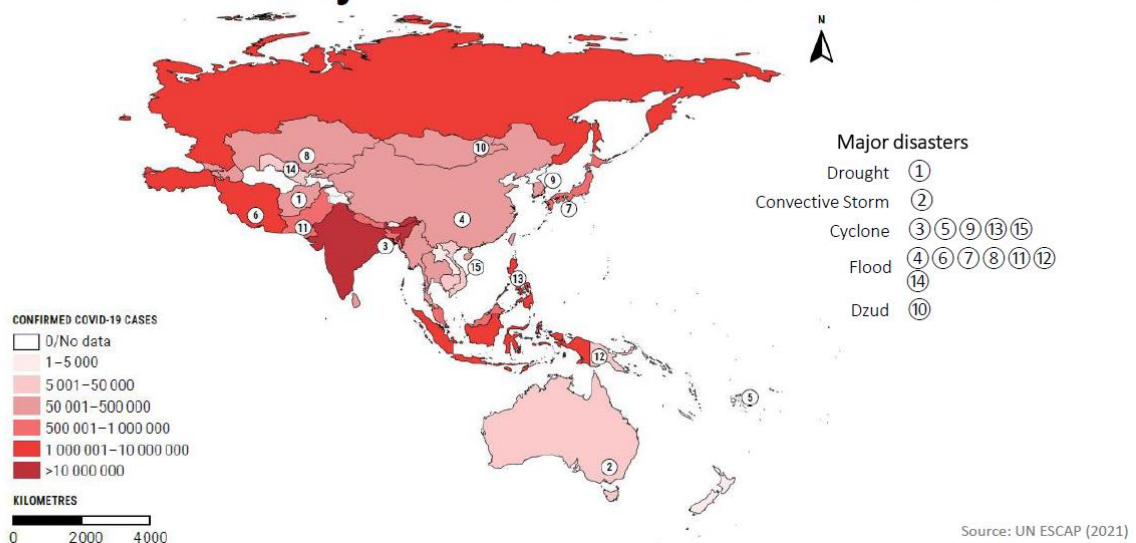
ความรุนแรงด้านสิ่งแวดล้อม

ในศตวรรษที่ 21 ทั่วโลกมีภัยพิบัติเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็น การเกิดภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศเกือบเท่าตัว จากการกำหนดนโยบายของภาครัฐในปัจจุบันบ่งชี้ว่าจะทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น 2.8 องศาเซลเซียสภายในปี ค.ศ. 2100 ซึ่งห่างจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 1.5 องศาเซลเซียส การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศดังกล่าวทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยยิ่งขึ้น รวมถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่เป็นเกาะขนาดเล็ก

ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในเอเชียและแปซิฟิกส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวน 6,900 ล้านคน และทำให้ประชาชนต้องเสียชีวิตมากกว่า 2 ล้านคน จากการจัดลำดับความสูญเสียสูงสุดที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติประเภทต่างๆ ในปี 2017 พบว่า 6 ใน 10 ลำดับความสูญเสียสูงสุดอยู่ในทวีปเอเชีย และ 7 ใน 8 เมืองใหญ่ที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิตจากภัยพิบัติมากที่สุดตั้งอยู่ในเอเชีย เช่น โตเกียว โอซากา การากิ กัลกัตตา มะนิลา เทียนจิน และจาการ์ โดยมีประชากรรวมราว 143 ล้านคน

นอกจากภัยพิบัติที่กล่าวข้างต้นแล้ว ภัยจากโรคระบาด เช่น โรคโควิด-19 ก็เป็นภัยที่รุนแรง สร้างความเสียหายจำนวนมาก และเกิดผลกระทบต่อสังคม เช่น การล็อกดาวน์ จำกัดการเดินทาง การกำหนดมาตรการควบคุมด้านต่างๆ ยิ่งกว่านั้นคือการเกิดภัยพิบัติในช่วงของโรคระบาดจะยิ่งทวีความรุนแรงจากข้อจำกัดในการดำเนินการและการแพร่กระจายของโรคที่ยังยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเกิดภัยพิบัติรูปแบบต่างๆ นำมาซึ่งความยากจน ความไม่เท่าเทียม การขาดการวางแผนที่ดี โดยมีการคาดการณ์ว่าในอนาคตภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกยังคงจะมีภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง และจะทวีความรุนแรงซับซ้อน ทับซ้อนและเสี่ยงอันตรายมากยิ่งขึ้น

Covid-19 and major disasters in 2020 and 2021

รูปที่ 6 - ภาพแสดงการระบาดของโรคโควิด-19 และภัยพิบัติขนาดใหญ่ต่างๆ

องค์การสหประชาชาติได้ให้นิยาม “ภัย” คือ เหตุการณ์หรือแนวโน้มที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนในรูปแบบของการสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บ หรือผลกระทบด้านสุขภาพอื่น ๆ ตลอดจนความเสียหายและความสูญเสียต่อทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน การดำรงชีวิต การให้บริการ ระบบนิเวศ และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งได้เป็น 8 ประเภท คือ

1) Meteorological & Hydrological Hazards เช่น พายุไซโคลน คลื่นความร้อน อากาศหนาวช่วงสั้นๆ เป็นต้น

2) Environmental Hazards เช่น มลพิษทางอากาศ ดินเสื่อมสภาพ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

3) Chemical Hazards เช่น การปล่อยสารเคมีสู่ดิน น้ำ อากาศ เช่น สารตะกั่ว แอมโมเนีย เป็นต้น

4) Societal Hazards เช่น การก่อความไม่สงบ ความโกลาหลอลหม่าน วิกฤติเศรษฐกิจ

5) Geo-hazards เช่น แผ่นดินไหว ดินถล่ม ซึนามิ

6) Biological Hazards เช่น โรคระบาดที่เกิดจากเชื้อไวรัสหรือการมีสัตว์เป็นสื่อ

7) Technological Hazards เช่น มลพิษจากอุตสาหกรรม รั่วสื่อนิวเคลียร์

8) Extraterrestrial Hazards เช่น รังสี UV ผลกระทบจากอวกาศ

หากพิจารณาจากภัยทั้ง 8 ประเภท จะพบว่าภัยถึง 4 ประเภทที่เกิดขึ้นหรือเกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ Meteorological & Hydrological Hazards, Environmental Hazards, Geo-hazards, Biological Hazards

Key risks related to climate change in Asia

Source: IPCC (2022). Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Asia Chapter.

รูปที่ 7 - ภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของมนุษย์

ประชาชนประมาณ 3.3 ถึง 3.6 พันล้านคนอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประชาชนที่เปราะบางทั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบท รวมทั้งระบบต่างๆ ได้รับผลกระทบมากเกินสัดส่วน (Disproportionately affected) จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ต่อมนุษย์ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและมนุษย์ส่วนมากขึ้นอยู่กับความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่จะเปราะบางมากยิ่งขึ้น ซึ่งสภาพภูมิอากาศแบบสุดขั้วจะผลักดันให้เกิดการพลัดถิ่นเพิ่มขึ้นในทุกๆ ภูมิภาค โดยเฉพาะเกาะขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบอย่างสูง

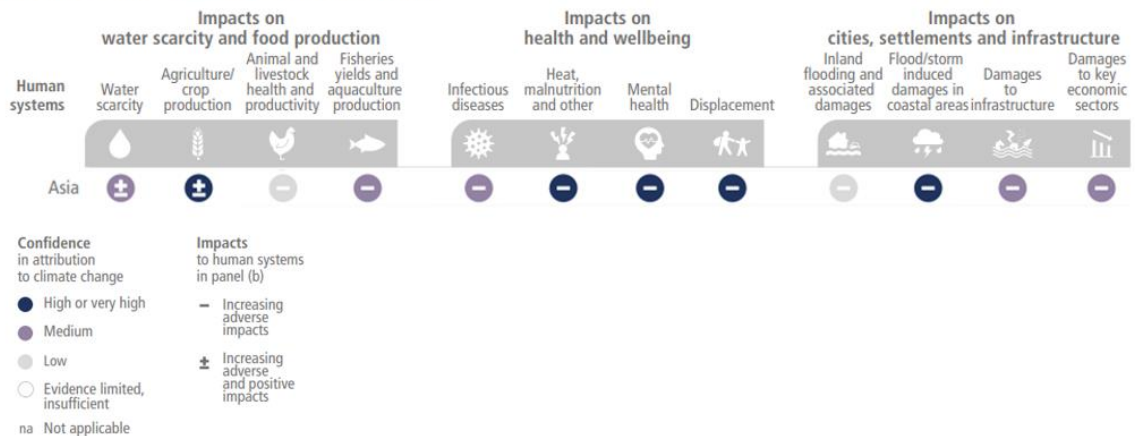
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อมนุษย์ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ

1) ผลกระทบต่อน้ำและอาหาร

2) ผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์

3) ผลกระทบต่อเมือง การตั้งถิ่นฐาน และโครงสร้างพื้นฐาน

Observed impacts of climate change on human systems

รูปที่ 8 - ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อมนุษย์ (IPCC)

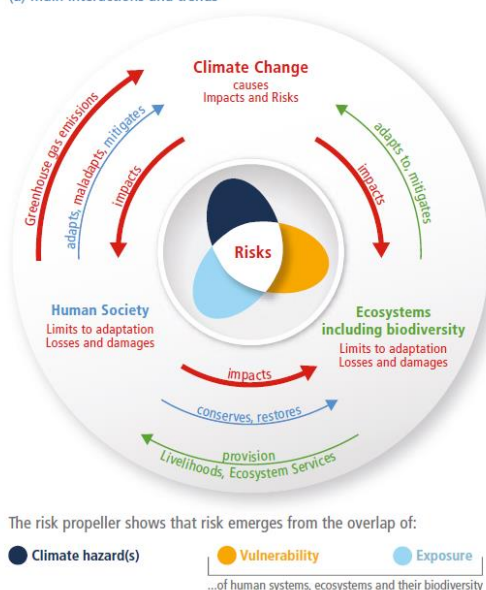
การปรับตัวของภาครัฐ

ความเสี่ยงและความเปราะบางด้านสภาพอากาศจะลดลงโดยการปรับตัวเพื่อลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านการปรับปรุงนโยบายและระบบการดำเนินงานต่างๆ ทั้งนี้ การใช้ทางเลือกในการปรับตัวขึ้นอยู่กับความสามารถและประสิทธิภาพของการกำกับดูแลและกระบวนการตัดสินใจที่ภาครัฐต้องมุ่งดำเนินการสู่การแก้ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตัวอย่างการดำเนินการปรับตัวของภาครัฐ เช่น การเลือกใช้แหล่งเชื้อเพลิงที่มีความหลากหลายมากขึ้น การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน การฟื้นฟูป่าชายเลนและแนวปะการัง มาตราการป้องกันน้ำท่วมและการสร้างกำแพงป้องกันน้ำทะเล การวางแผนและออกกฎระเบียบการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน การลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ เป็นต้น

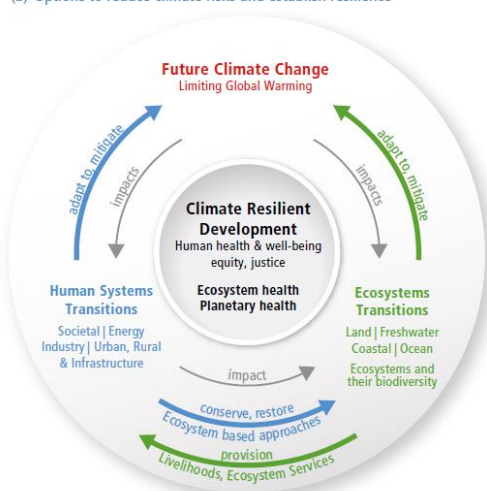
ทุกภูมิภาคทั่วโลกยังคงวางแผนและดำเนินการเพื่อลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศต่างๆ กว่า 170 ประเทศและในระดับเมืองมีการกำหนดนโยบายและดำเนินการวางแผนเพื่อรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ข้อริเริ่มต่างๆ ที่แต่ละประเทศจัดทำมุ่งเน้นการลดผลกระทบในระยะสั้นและระยะกลาง ซึ่งจะทำให้ลดโอกาสในการปรับตัวในระยะยาวลง การปรับตัวนี้เป็นเรื่องที่เปราะบาง ควรดำเนินการจากกรอบเล็กและดำเนินการที่ภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ มุ่งเน้นที่การวางแผนอย่างรอบคอบมากกว่าการดำเนินงานหรือกิจกรรมเท่านั้น ในแต่ละภูมิภาคจึงควรมีการดำเนินการที่เหมาะสมต่างกันตามแต่บริบทของแต่ละพื้นที่ รวมทั้ง การวางแผนในระยะยาวและการกระตุ้นให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ลดช่องว่างในการปรับตัวและลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

From climate risk to climate resilient development: climate, ecosystems (including biodiversity) and human society as coupled systems

(a) Main interactions and trends

(b) Options to reduce climate risks and establish resilience

รูปที่ 9 - ความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศสู่การพัฒนาไปสู่ความยืดหยุ่นด้านสภาพภูมิอากาศ (ที่มา IPCC)

จากรูปด้านบนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบภูมิอากาศ ระบบนิเวศ (รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ) และสังคมมนุษย์ ความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นพื้นฐานของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และในขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสสำหรับอนาคตในการพัฒนาให้เกิดความยืดหยุ่นในการปรับตัวด้วย

รูวงกลมด้านซ้าย (a) แสดงให้เห็นว่าสังคมมนุษย์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อันตราย และความเปราะบางล้วนแต่สร้างผลกระทบและความเสี่ยงที่เกินขีดจำกัดในการปรับตัวและส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเสียหาย ทั้งนี้สังคมมนุษย์อาจสามารถปรับตัวได้ หรืออาจปรับตัวไม่ได้ รวมทั้งสามารถลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ แต่อย่างไรก็ตามระบบนิเวศสามารถปรับตัวและบรรเทาความร้ายแรงได้ภายในขอบเขตจำกัด ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพให้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและทำให้เกิดการบริการของระบบนิเวศในมิติที่หลากหลาย โดยสรุปสังคมมนุษย์ทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแต่สามารถฟื้นฟูและอนุรักษ์ได้

รูวงกลมด้านขวา (b) แสดงให้เห็นว่าการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ ต้องอาศัยการเปลี่ยนผ่านของสังคมและระบบนิเวศที่มีความยั่งยืน โดยจะช่วยให้การดำรงชีวิตมนุษย์ดีขึ้น รักษา ระบบนิเวศ สุขภาพของพิภพโลก ตลอดจนเกิดความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ การรับรู้ถึงความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศสามารถเสริมสร้างการปรับตัวและการบรรเทาผลกระทบและการเปลี่ยนผ่านที่ลดความเสี่ยง การดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากธรรมาภิบาล งบประมาณ ความรู้และการเสริมสร้างศักยภาพ เทคโนโลยี และตัวช่วยการเร่งดำเนินการในประเด็นต่างๆ

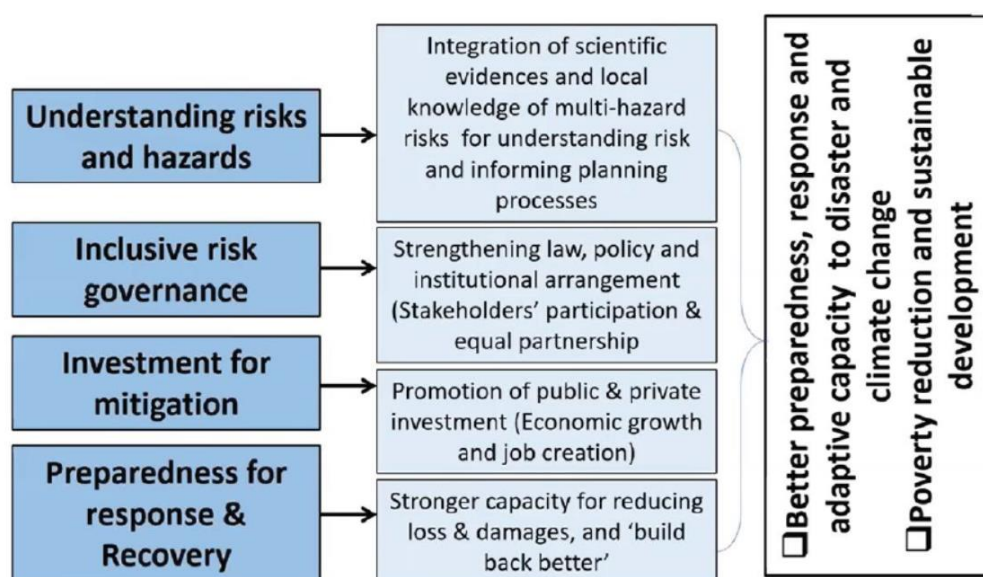
การบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

จากการปรับตัวและกำหนดมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติในเอเชียแปซิฟิกตลอด 20 ปีที่ผ่านมา ทำให้ลดความสูญเสียลงได้ในปริมาณมหาศาล แต่ประเทศยังคงเตรียมการรับมือกับภัยพิบัติหลากหลายประเภทที่อาจเกิดขึ้นทับซ้อนกัน แนวคิด “Risk-informed Governance” เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงใหม่ที่จะเกิดขึ้นและลดความรุนแรงของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดนี้ถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการความเสี่ยงและภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศ

กรณีศึกษาของประเทศบังกลาเทศที่ได้นำแนวคิด “Risk-informed Governance” มาใช้ในการพัฒนา โดยเริ่มจากการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจความเสี่ยงและภัยพิบัติด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น ปรับปรุงนโยบายภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมการลงทุนที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อภัยพิบัติต่างๆ เตรียมพร้อมรับมือต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

และดำเนินการแก้ไขปัญหาจากความเสี่ยงภัยที่มีอยู่ในปัจจุบัน นโยบายภาครัฐที่บังคลาเทศกำหนดขึ้นยกตัวอย่างเช่น พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่น และนำกลยุทธ์การพัฒนาที่ยืดหยุ่นมาใช้ ส่งเสริมและยกระดับนวัตกรรมและเทคโนโลยีแนวหน้าของภาครัฐ ส่งเสริมศักยภาพและปรับเปลี่ยนแนวคิดของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ บังคับใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและดำเนินกิจกรรมรณรงค์เพื่อกระตุ้นความตระหนักให้แก่เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ รวมทั้งการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ กำหนดนโยบายที่สามารถทำได้จริงในระดับสูง ส่งเสริมการลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศและดำเนินนโยบายทางการเงินด้านการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม โดยผลจากการดำเนินงานของภาครัฐทำให้เกิดการเตรียมความพร้อมที่ดียิ่งขึ้น มีความสามารถต่อการรับมือกับภัยพิบัติต่างๆ ได้ ลดความยากจน และเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน

Risk-informed development planning in Bangladesh

รูปที่ 10 - แนวคิดการวางแผนแบบ Risk-informed Development ของประเทศบังคลาเทศ
(ที่มา UNDESA 2022, Policy Brief no.139)

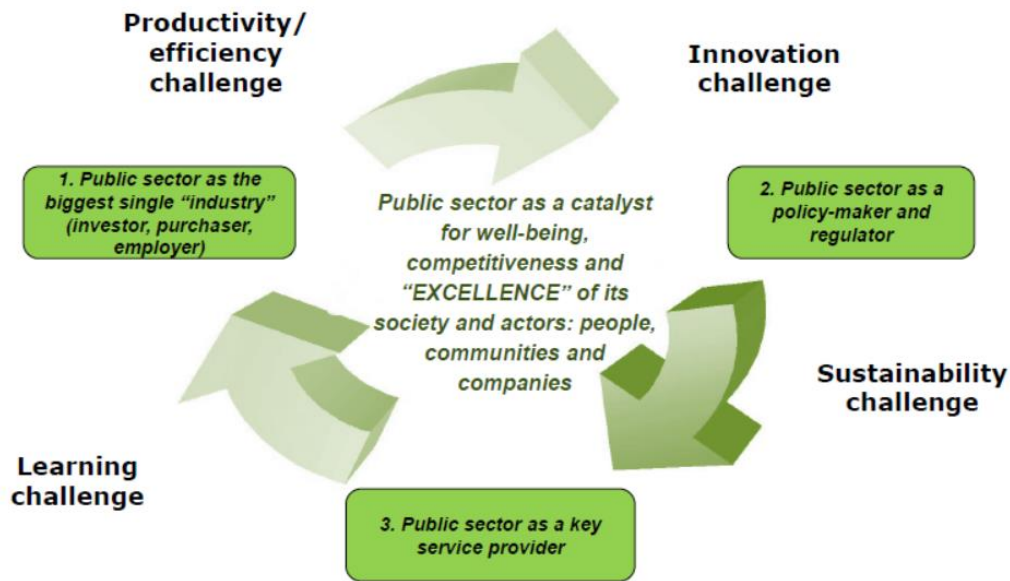
1.2.3 Designing and Implementing Productivity Improvement Initiatives โดย Alexander

Heichlinger, Founder & CEO, GovInsight

บทบาทของภาครัฐในศตวรรษที่ 21

สิ่งสำคัญที่ภาครัฐจะต้องมุ่งเน้นดำเนินการในการบริหารงานในยุคปัจจุบันคือภาครัฐจะต้องเพิ่มผลผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการออกแบบและดำเนินการปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตของภาครัฐจะเป็นตัวเร่งให้สังคมประชาชน และภาคเอกชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน รวมทั้งการเป็นเลิศในด้านต่างๆ โดยการบริหารงานหรือการกำหนดนโยบายของภาครัฐจะต้องมุ่งแก้ไขปัญหาหรือบรรลุลความท้าทายในด้านต่างๆ ประกอบด้วย 1) ความท้าทายด้านประสิทธิภาพและผลผลิต 2) ความท้าทายด้านนวัตกรรม 3) ความท้าทายด้านการทำให้มีความยั่งยืน และ 4) ความท้าทายด้านการเรียนรู้สิ่งใหม่ ดังนั้นภาครัฐจึงจำเป็นต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ ภาครัฐยุคใหม่จึงควรมีบทบาท ดังนี้

1. ภาครัฐมีบทบาทในฐานะการเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สามารถเป็นได้ทั้งนักลงทุน ผู้ซื้อ และพนักงาน
2. ภาครัฐมีบทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายและควบคุมดูแล
3. ภาครัฐมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้บริการแก่ภาคส่วนต่างๆ

รูปที่ 11 - บทบาทของภาครัฐในศตวรรษที่ 21

ประเด็นการปฏิรูปหรือการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของภาครัฐ

ภาครัฐควรดำเนินการปฏิรูป เปลี่ยนแปลง ยกระดับ เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินงานของภาครัฐในประเด็นต่างๆ ดังนี้

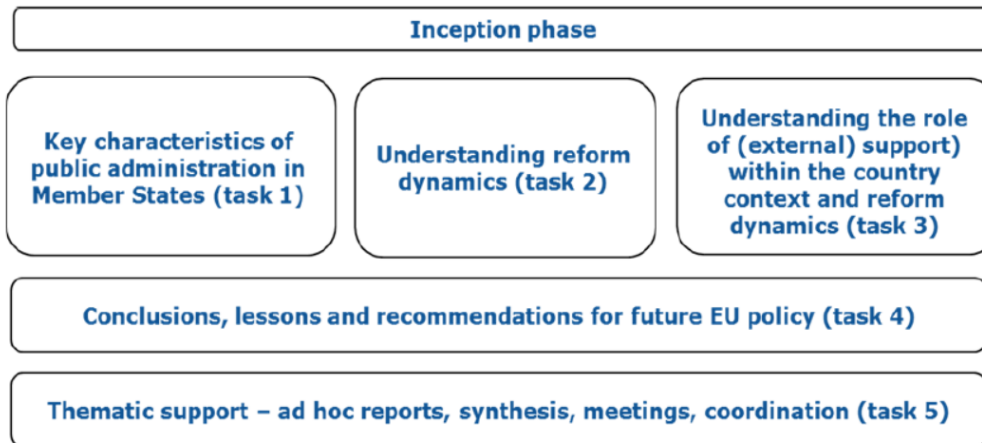
1. การเป็นภาครัฐระบบเปิด มีความโปร่งใส เช่น การทำ Open data การจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส ไม่มีการคอร์รัปชันในองค์กร เป็นต้น
2. การปฏิรูปข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ความมีคุณธรรม การประเมิณผล การปฏิบัติงานที่เป็นธรรม การมีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน เป็นต้น
3. การพัฒนาให้เป็น eGovernment โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในระบบปฏิบัติงานของภาครัฐ เช่น การใช้ Portal การใช้ e-signature เป็นต้น
4. การสังเกตและพิจารณาแนวทางการปฏิบัติงานที่สามารถทำได้ในทิศทางตรงกันข้าม เช่น การรวมศูนย์ หรือการกระจายศูนย์ การควบรวมหน่วยงานหรือการแยกหน่วยงาน เป็นต้น

กรณีศึกษาโครงการ EUPACK

สหภาพยุโรป โดย European Institute of Public Administration ได้ดำเนินโครงการ European Public Administration Country Knowledge หรือ EUPACK โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะและพลวัตการปฏิรูปของการบริหารราชการในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากภายนอกเพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริหารงาน โดยมุ่งหวังเพื่อให้สหภาพยุโรปสามารถกำหนดเป้าหมายการสนับสนุนด้านการพัฒนาของภาครัฐให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต โดยโครงการได้มีการดำเนินการในหลายๆ ด้าน ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำถ้อยแถลงร่วมจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์เชิงคุณภาพของเอกสาร รายงาน กฎหมาย การวิเคราะห์เชิงปริมาณของกิจกรรม โครงการ และผลลัพธ์ต่างๆ ของภาครัฐ ซึ่งได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 5 กิจกรรมย่อย คือ

- กิจกรรมที่ 1 การศึกษาลักษณะหลักของระบบบริหารงานภาครัฐของประเทศสมาชิก
- กิจกรรมที่ 2 ทำความเข้าใจพลวัตของการปฏิรูป
- กิจกรรมที่ 3 ทำความเข้าใจบทบาทการสนับสนุนจากภายนอกที่มีต่อบริบทภายในประเทศ
- กิจกรรมที่ 4 สรุปผล บทเรียน และข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายของสหภาพยุโรปในอนาคต
- กิจกรรมที่ 5 ดำเนินการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดทำรายงาน การสังเคราะห์ประเด็นต่างๆ การจัดประชุม และการประสานงาน เป็นต้น

Tasks and Deliverables

รูปที่ 12 - กิจกรรมและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ EUPACK (ที่มา European Commission)

ทั้งนี้ โครงการได้จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ประเทศในสหภาพยุโรปสามารถหยิบยกไปประกอบการจัดทำนโยบายภาครัฐได้ นอกจากนี้ โครงการยังได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการปฏิรูปภาครัฐให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นจะช่วยด้านเศรษฐกิจ ช่วยให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดจากงบประมาณที่มีจำกัด สร้างสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบที่ส่งเสริมการจ้างงานและการเติบโต และสร้างความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาค

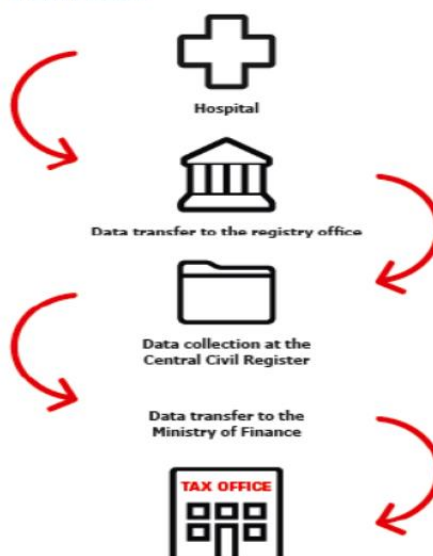
กรณีศึกษาโครงการ “One Stop Shop”

โครงการ One Stop Shop ของรัฐบาลออสเตรียเป็นตัวอย่างการปฏิรูประบบราชการที่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนเป็นอย่างมาก โดยโครงการฯ มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการลงทะเบียนรับผลประโยชน์จากภาครัฐให้กับเด็กเกิดใหม่ จากเดิมมีขั้นตอนยุ่งยากและต้องไปติดต่อหลายหน่วยงาน โดยได้รับเปลี่ยนระบบให้ข้อมูลของภาครัฐมีความเชื่อมโยง กระบวนการทำงานสั้นลง ประชาชนสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้ประโยชน์ในหลายๆ ด้าน ดังนี้

ประชาชน - ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เนื่องจากไม่ต้องเดินทางไปติดต่อที่สำนักงานเอง

หน่วยงาน - ลดเวลาการทำงาน เนื่องจากมีระบบเก็บและตรวจสอบข้อมูลอัตโนมัติ ลดจำนวนผู้มาใช้บริการที่หน่วยงาน มีเวลาทำงานอื่นได้มากกว่า

Procedure

รูปที่ 13 - การปรับกระบวนการทำงานของโครงการ One Stop Shop

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการพัฒนาภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

ด้านองค์กร

มุ่งเน้นการออกแบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการทำงานให้ยืดหยุ่นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ด้านเทคโนโลยี

มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการสร้างความสามารถในการคิดค้นและการทดลองขึ้นอยู่กับองค์กรที่ให้อุปกรณ์และพื้นที่ในการคิดเชิงกลยุทธ์แก่บุคลากร การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องในองค์กรภาครัฐ

ด้านบุคลากร

มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรแบบ Agile บุคลากรที่มี Soft Skill ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการทำงานแบบ Agile ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ บุคลากรที่ทำงานแบบ Agile มักจะสร้างความพึงพอใจให้กับเพื่อนร่วมงานและมักมีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากกว่า รวมทั้งการสร้างความเป็นเจ้าของให้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งจะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในการทำงานให้ได้ดียิ่งขึ้น

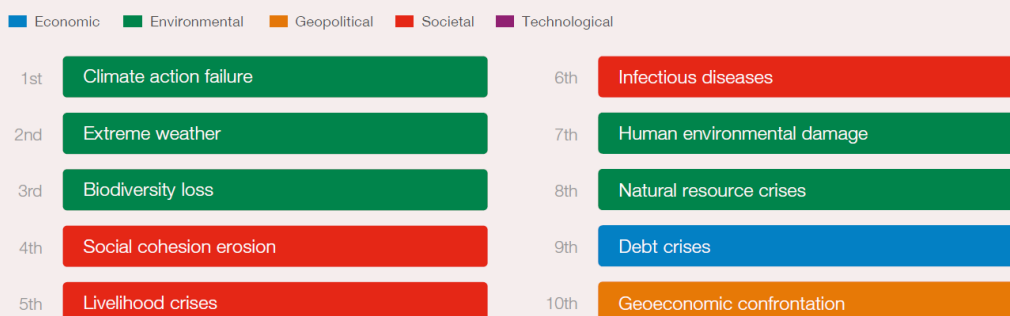
1.2.4 Reevaluating the Effects of Environmental Regulations on Innovation and Productivity โดย Dr. Kim Schumacher, Associate Professor, Institute for Asian and Oceanian Studies, Kyushu University, Fukuoka, Japan

บริบทของความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

ในยุคปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังที่ปรากฏในการประชุม COP27 ที่เมืองชาร์ตเรมที่ประเทศอียิปต์ ซึ่งผู้นำทั่วโลกได้หารือเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ซึ่งแต่ละประเทศล้วนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุณหภูมิของโลกที่สูงขึ้นเรื่อยๆ จึงได้ร่วมกันตั้งเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นต้นเหตุของโลกร้อน โดยมีความพยายามดำเนินการจำกัดอุณหภูมิโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส นอกจากนั้น World Economic Forum ยังได้จัดทำรายงาน The Global Risks Report ซึ่งพบว่าความเสี่ยงสำคัญลำดับต้นๆ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันส่วนมากเป็นความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นผลกระทบหลักที่โลกจะได้รับ ในการนี้มีการคาดการณ์ความเสี่ยงที่ร้ายแรงที่สุดที่จะเกิดขึ้นทั่วโลกในอีก 10 ปีข้างหน้าพบว่า 3 ลำดับแรกเป็นความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ลำดับที่ 1 ความล้มเหลวด้านมาตรการเกี่ยวกับภูมิอากาศ ลำดับที่ 2 สภาพอากาศที่รุนแรงสุดขีด ลำดับที่ 3 การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

FIGURE 1.3

“Identify the most severe risks on a global scale over the next 10 years”

Source: World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2021-2022

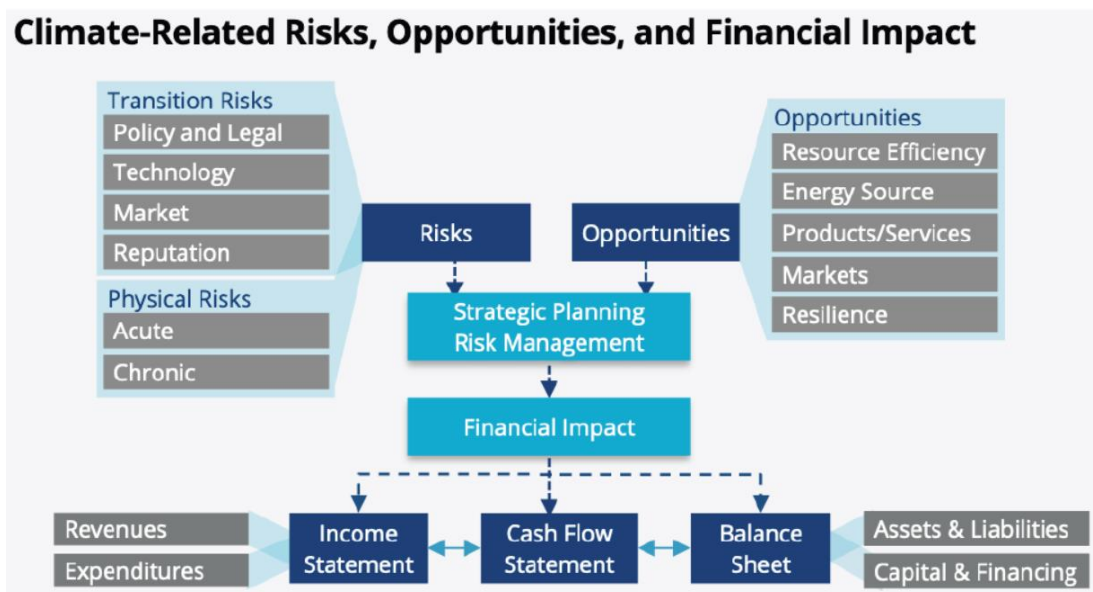
รูปที่ 14 - การคาดการณ์ความเสี่ยงที่ร้ายแรงที่สุดที่จะเกิดขึ้นทั่วโลกในอีก 10 ปีข้างหน้า

การระบุความเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลง

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิอากาศในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งทำให้ผู้จัดทำนโยบายสามารถนำความเสี่ยงและปัจจัยที่ส่งผลกระทบหรือจะเกิดผลกระทบ มาประกอบการจัดทำนโยบาย หรือโครงการด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและได้รับการแก้ไขอย่างตรงประเด็นและสามารถบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ในระดับสูง

ปัจจัยทางกายภาพที่ผลักดันให้เกิดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ เช่น เหตุการณ์หรือรูปแบบสภาพอากาศรุนแรง กระแสน้ำที่เปลี่ยนแปลง การขาดแคลนทรัพยากร การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเกิดมลพิษในสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การปรับเปลี่ยน บรรเทา หรือพัฒนาให้สามารถเปลี่ยนผ่านไปได้โดยเกิดผลกระทบลดลง สามารถดำเนินการได้โดยการ กำหนดนโยบายหรือกฎระเบียบ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ การศึกษาอารมณ์ของตลาด และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

หนึ่งในความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่เกิดกับสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ คือการรวมตัวของผู้เชี่ยวชาญในการจัดตั้ง Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) ที่ได้มีการศึกษาและเผยแพร่คำแนะนำการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ ซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยให้บริษัทต่างๆ สามารถให้ข้อมูลที่ดีขึ้นเพื่อสนับสนุนการจัดสรรเงินทุน โดยคำแนะนำในการเปิดเผยข้อมูลมีโครงสร้างที่แสดงถึงองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของบริษัท ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การกำกับดูแล กลยุทธ์ การจัดการความเสี่ยง และเมตริกและเป้าหมาย ทั้งนี้คำแนะนำทั้งสี่ด้านมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันซึ่งสร้างกรอบการทำงาน พร้อมข้อมูลที่จะช่วยให้นักลงทุนและคนอื่นๆ เข้าใจองค์กรว่าคิดและประเมินความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศอย่างไร

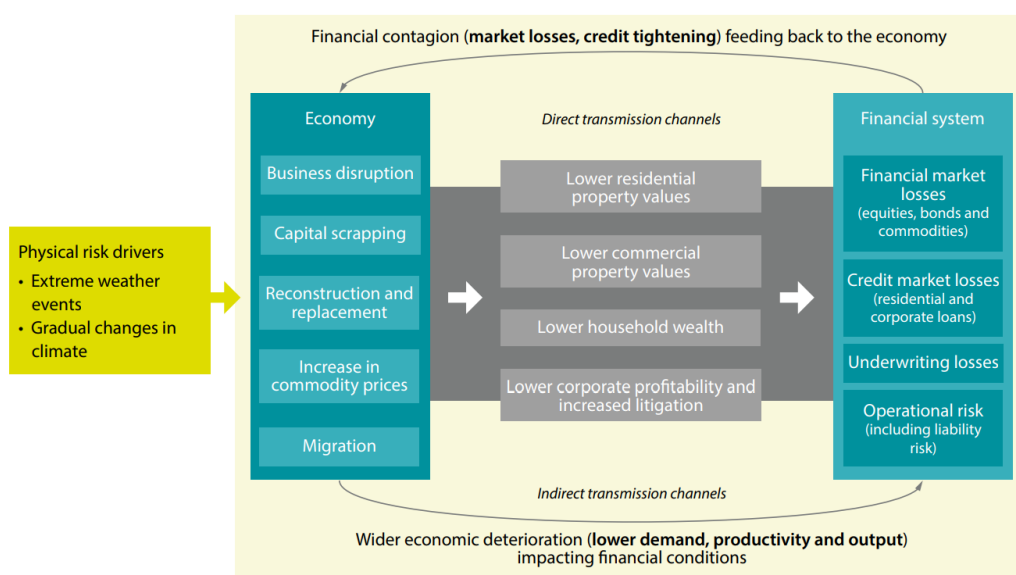

รูปที่ 15 - แนวคิดด้านความเสี่ยง โอกาส และผลกระทบทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ของ TCFD

นอกจากนั้น Network for Greening the Financial System (NGFS) ยังได้จัดทำรายงาน Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision ซึ่งได้นำเสนอในประเด็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศที่สัมพันธ์ระบบการเงิน โดยแบ่งเป็นความเสี่ยงทางกายภาพและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

ความเสี่ยงทางกายภาพอาจส่งผลกระทบต่อภาคการเงินมี 2 เรื่อง คือเหตุการณ์สภาพอากาศที่รุนแรงและรูปแบบของสภาพอากาศที่ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่นความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของน้ำท่วมที่อยู่อาศัยอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้และมูลค่าของหลักประกันเปลี่ยนแปลงไปซึ่งส่งผลกระทบต่อพอร์ตสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคาร รวมทั้งความเสี่ยงทางกายภาพอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อบริษัทประกันวินาศภัย รวมถึงด้านหนี้สินในงบดุลด้วย

From physical risk to financial stability risks

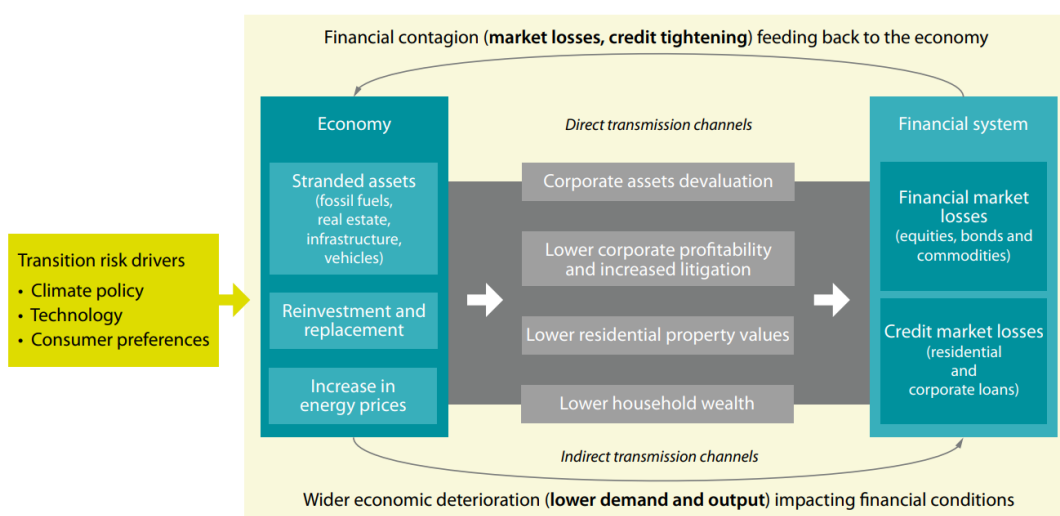

รูปที่ 16 – ความเสี่ยงทางกายภาพที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านความยั่งยืนทางการเงิน (ที่มา NGFS)

ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลง มีปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงในด้านนี้อยู่ 3 ประการหลัก คือ

- 1) นโยบายการลดผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ เช่น การเปิดตัวการกำหนดราคาคาร์บอนอาจนำไปสู่การลดการประเมินมูลค่าทางการเงินและ/หรือการลดอันดับความน่าเชื่อถือสำหรับบริษัท เนื่องจากบริษัทเหล่านี้ไม่ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการลงทุนในอดีตอีกต่อไป
- 2) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านพลังงาน อาจส่งผลกระทบต่อราคาของผลิตภัณฑ์ทางเลือกแบบสัมผัส และลดส่วนแบ่งการตลาดของบางบริษัท ส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรลดลงและขาดทุนในที่สุดสำหรับสถาบันการเงิน
- 3) ประการที่สาม การเปลี่ยนแปลงของความรู้สึกสาธารณะ รูปแบบอุปสงค์ ความชอบและความคาดหวังอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและระบบการเงิน ตัวอย่างเช่น การฟ้องคดีที่เพิ่มขึ้นกับบริษัทที่เกี่ยวข้องกับภาคส่วนที่ปล่อยคาร์บอนเข้มข้นซึ่งล้มเหลวในการปรับตัว อาจส่งผลให้เกิดต้นทุนทางการเงินและความเสี่ยงด้านชื่อเสียงสำหรับบริษัทเหล่านั้น และแม้กระทั่งสำหรับสถาบันการเงินที่มีความเสี่ยงทางการเงินจากบริษัทเหล่านั้น

From transition risk to financial stability risks

รูปที่ 17 – ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านความยั่งยืนทางการเงิน (ที่มา NGFS)

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศเป็นสิ่งจำเป็นที่ทั่วโลกต้องให้ความสำคัญ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายที่สำคัญในด้านต่างๆ ที่ภาครัฐและภาคเอกชนทั่วโลกควรพิจารณาและให้ความสำคัญในการพัฒนา ทั้งนี้ เป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมายอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดในการพัฒนา 3 ด้านที่มุ่งเน้นความยั่งยืนเป็นหลัก ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environment, Social, Governance : ESG)

รูปที่ 18 - เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิด Environment, Social, Governance

นอกจากหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดนโยบายและแผนงานที่สอดคล้องกับแนวคิด ESG แล้ว ภาคเอกชนก็ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้มีความยั่งยืนโดยนำแนวคิด ESG มาใช้ด้วยเช่นกัน จากสถิติพบว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้มีการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าหลากหลายหน่วยงานนำแนวคิด ESG มาปรับใช้ในองค์กรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยด้านสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานทางการเงินขององค์กรที่ดีขึ้น

แนวคิดริเริ่มด้านกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศในปัจจุบัน

ประเทศต่างๆ ได้มีแนวคิดริเริ่มด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศหลากหลายประเด็นโดยล้วนแต่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม และการก้าวไปข้างหน้าพร้อมๆ กัน ใน การนี้ได้นำเสนอข้อริเริ่มต่างๆ ดังนี้

1. European Green Deal คือ แผนการปฏิรูปสีเขียวที่สหภาพยุโรปได้เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2562 โดยมีเป้าหมายให้สหภาพยุโรปลดประมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 60 ภายในปี พ.ศ. 2573 และลดลงเป็น ศูนย์ภายในปี พ.ศ. 2593 แผนฯ นี้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านสภาพอากาศ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของ European Green Deal ที่ประกอบด้วยมาตรการต่างๆ ที่มุ่งสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ไปจนถึงการลงทุนในการวิจัยและ นวัตกรรมที่ทันสมัย และการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของยุโรป ซึ่งได้กำหนดให้มีการดำเนินการในสาขาสำคัญๆ เช่น พลังงาน สิ่งแวดล้อม การโยกย้ายและการขนส่ง นโยบายระดับภูมิภาคและเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ การเงินที่ยั่งยืน นโยบาย อุตสาหกรรม การค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน ความร่วมมือระหว่างประเทศและการพัฒนา งานวิจัยและนวัตกรรมด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น

EUROPEAN GREEN DEAL

REACHING OUR 2030 CLIMATE TARGETS

#EUGreenDeal

รูปที่ 19 - European Green Deal

2. International Platform on Sustainable Finance (IPSF) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2562 สมาชิกประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐจากอาร์เจนตินา แคนาดา ชิลี จีน อินเดีย อินโดนีเซีย เคนยา โมร็อกโก นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ และสหภาพยุโรป ซึ่งการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศสมาชิกคิดเป็นสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโลก โดย IPSF เป็นเวทีการหารือพหุภาคีระหว่างผู้กำหนดนโยบายที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนามาตรการกำกับดูแลทางการเงินที่ยั่งยืน เพื่อช่วยให้นักลงทุนระบุและคว้าโอกาสการลงทุนที่ยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่วัตถุประสงค์ด้านสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ สมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด เปรียบเทียบความคิดริเริ่มที่แตกต่างกัน และระบุอุปสรรคและโอกาสของการเงินที่ยั่งยืน ในขณะที่ยังคงยึดบริบทของแต่ละประเทศและระดับภูมิภาคตามความเหมาะสมได้

3. Green Taxonomy คือการจำแนกหมวดหมู่สำหรับผลิตภัณฑ์ กิจกรรม หรือการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง เพื่อแก้ไขปัญหาการฟอกเขียว (Greenwashing) ซึ่งเป็นวิธีการสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าต่างๆ ว่าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ในความเป็นจริงผลิตภัณฑ์หรือสินค้านั้นไม่ได้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญในประเด็น Green Taxonomy เป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรปจัดทำ Taxonomy Final Report by Technical Expert Group (TEG) ประเทศมองโกเลียจัดทำ National Green Taxonomy ประเทศจีนจัดทำ Green Bond Endorsed Project Catalog (2021 Edition) ประเทศญี่ปุ่นจัดทำ Basic Guideline on Climate Transition Finance และประเทศมาเลเซีย โดยธนาคาร Negara จัดทำ Climate Change and Principle-based Taxonomy เป็นต้น

รูปที่ 20 - สถานะ Green Taxonomy ทั่วโลก (ที่มา Climate Bond Initiative 2022)

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับและการขยายผลจากการเข้าร่วมโครงการ

โปรตระกูลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งเป็น

■ ประโยชน์ต่อตนเอง

ได้เพิ่มพูนองค์ความรู้และแนวคิดด้านการบริหารงานของภาครัฐในรูปแบบใหม่ๆ ที่ทันสมัย รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญจากวิทยากรจากประเทศต่างๆ ทำให้เปิดมุมมองในการทำงานมากยิ่งขึ้น และสามารถนำแนวคิดต่างๆ มาปรับใช้ในการทำงานได้

■ ประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

สามารถนำแนวคิดที่ได้รับการถ่ายทอดจากวิทยากรมาปรับใช้ในหน่วยงานได้ โดยเฉพาะเรื่องการปรับรูปแบบการบริหารงานของภาครัฐจากการทำงานแนวตั้งเป็นการทำงานแบบ agile รวมทั้งแนวคิดการปรับปรุงองค์กรให้ทันสมัยโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานมากขึ้น

■ กิจกรรมการขยายผลที่ได้ดำเนินการภายในระยะเวลา 60 วันนับจากวันสุดท้ายของโครงการ

ได้สรุปประเด็นสำคัญในการอบรมและจัดทำเป็นรายงานการอบรมในครั้งนี้ โดยรายงานดังกล่าวสามารถเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้สนใจมาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้